

A változás viharában van Európa

Párbeszéd – eltérő vélemények, érdemi megoldási javaslatok – a 23. Nemzetközi Nyári Egyetemen

KÖSZEG Tizenkét napon keresztül mintegy hatvan meghívott előadó és a világ számos országából érkezett hallgató tanácskozik, vitatkozik – ahogy az hagyomány – a világ és benne Közép-Európa helyzetéről, összekötve a globális és az európai problémaköröket a közép-európai-val.

– Több mint húsz országból – Albániából, Bulgáriából, Örményországból, Kamerunból, Indiából, Jemenből, Szerbiából, az USA-ból, Csehországból, Olaszországból és Kínából is – érkeztek hallgatók, előadók a 23. Nemzetközi Nyári Egyetemre, ez maga a csoda a mostani világhelyzetben – köszöntötte *Miszlivetz Ferenc* professor, intézetigazgató az FTI-iASK szervezésében, a Társadalmi és Európai Tanulmányok Intézetével (ISES) és a Pannon Egyetemmel együttműködve, a Közép-Európai Kezdeményezés (CEI) támogatásával életre hívott rendezvény résztvevőit vasárnap este. *Básthy Béla*, Köszeg alpolgármestere városközi látogatásra invitálta a vendégeket.

– Mi a Felsőfokú Tanulmányok Intézetében hiszünk a kérdésekben, és sok kérdés vár válaszra a következő két hétben – így adta át a szót *Miszlivetz Ferenc* professzor *Sean Cleary*-nek, a Világ Jövője Alapítvány alapítójának.

A strukturális elemek, amelyek magyarázatot adnak az Európában mostanában tapasztalt feszültségekre mindenütt egyformán tetten érhetők – a Közel-Keleten, Délkelet-Ázsiában –, és ezek hátráltatják Közép-Afrika fejlődését is, hangsúlyozta *Sean Cleary*. Kijelentette: a történelem elhajlási pontjában vagyunk, egy korszak végére értünk. Földtani hasonlattal: amit most kezdünk megtapasztalni, az a „kőzetlemezek mozgása” a gazdaságban, a politikában – mindezek Európára gyakorolt hatása jelentős. Mint mondta, az összekapcsoltság jellemzi leginkább a mostani környezetet (példaként az internetet, a légi járművek kontinensek közötti forgalmát említette), és utalt Kína nyugati nyitására programjára, a 64 országot érintő Egy övezet, egy út koncepcióra: a kínaiak infrastruktúra-fejlesztő kapacitásukra építve akarják összekötni országukat három szárazföldi és egy tengeri úton Belső-Ázsiával, Európával és

Afrikával a középkori selyemút újraélesztésének gondolatával. Az előre nem mérhető negatív és pozitív következményeket is elemezte a következő évtizedek távlatában.

Amennyiben azt akarjuk, hogy a világ „egy élhetőbb, jobb” hely legyen, környezeti és társadalmi szempontból fenntartható gazdasági növekedésre van szükség, arra, hogy a méltányosság lencsésén keresztül nézzünk a szegénységre és az egyenlőtlenségre. Ugyanezen logikát követve a biztonság újrafogalmazására van szükség; a kiszolgáltatottság csökkentésére, hogy elősegítsük a biztonságot az egyén, a nemzet, a régió és globális szinten. Hogy mindezeket megtehesük, megállapodásra kell jutnunk a normákat, a játékszabályokat illetően, amelyek lehetővé teszik 7,6 milliárd ember együttélését a földön, úgy, hogy közben elismerjük és kibékítjük a kulturális ellentéteket, fejlesztjük a nemzetközi intézményeinket. Úgy vélte, Európában pont ez jelent kihívást: megállapodni a normákban és meghatározni, mi adja az identitás érzését több szinten. Beszél az összetett rendszerek jellemzőiről: „az összekapcsoltsággal exponenciálisan nő a bizonytalanság érzése”. Demográfiai trendek alapján 2050-re majdnem 2 milliárdal többben leszünk a földön, felgyorsuló urbanizációval, öregedő társadalommal, a digitalizáció terjedésével kell számolnunk. Beszél a globális trendekről 2030-ig: a növekvő tőke-, a csökkenő munkaerőigényről, az automatizáció felé való erőteljes elmozdulásról, a korábban jól fizető iparágakban alacsonyabb bérekről – a munkanélküliség növekedéséről és az ezzel járó társadalmi polarizációról, a képviselői demokráciák gyengüléséről, a geopolitikai környezet átrendeződéséről és a kényszerű migrációról. Kijelentette: túl sokan vagyunk egy véges alkalmazkodásra képes rendszerben: utazunk, ingázunk, termelünk, fogyasztunk és pazarolunk egyre növekvő mértékben, és ezzel a bioszféra súlyos zavarait idéz-

A történelem elhajlási pontjában vagyunk, egy korszak végén

Ingyenes koncertek, kiállítás

KÖSZEG A szakmai előadások mellett esténként ingyenes koncertek és kiállítások színesítik a Nemzetközi Nyári Egyetem programját.

A kínai származású, most a Brandenburgi Műszaki Egyetemen világörökség témában doktorandusz *Sijin Chen* zongoraművész koncertjét június 28-án, csütörtökön 19.30-kor hallgathatják meg az érdeklődők az Európa Házban. Zenei csemegének ígérkezik a Heruvimi Macedón Női Kamarakórus középkori énekconcertje július 2-án, hétfőn 19 órakor a Jurisics téri Szent Imre-templomban. A 2013-ban alakult együttes repertoárján zsolnárok és macedón zeneszerzők művei

Gabriele Matzner festőművész a kiállítás megnyitóján

FOTÓ: NAGY JÁCINT

is szerepelnek, őrzik néphagyományait és a szláv-bizánci tradíciót. *Gabriele Matzner* volt

Sean Cleary, a Világ Jövője Alapítvány alapítójának vitaindítója

FOTÓ: UNGER TAMÁS

zük elő. A legnagyobb feszültség a *Sean Cleary* által vázolt jövőképből az összetettség és a sürgősség vált cselekvés között mutatkozik, nincs elég idő a megoldásra, ez félelmet generál, jegyezte meg *Daniel Brooks* (Torontói Egyetem) a vitaindító utáni kerekasztal-beszélgetésen. *James M. Skelly* (FTI-iASK) Milan Kunderát idézve reflektált: „Az ember gondolkodik, Isten nevet” – szerinte nem szemlélhetjük az életünket rendszerként, és nem tudhatjuk pontosan, mi fog történni. *Jody Jensen* (Pannon Egyetem) úgy fogalmazott: veszélyben van a világ, a jelen neoliberalis narratívája szerint a domináns állam okozta a zavart – a kollektívizmus korábban eltaposta a szabadságot, az individualizmust. A probléma a neoliberalis modell az, hogy úgy érezzük, képtelenek vagyunk helyettesítő, új narratívát létrehozni. Pedig igazi változás akkor történne, ha a régit felválthatná az új. A kínáló megoldás: visszatérni a Keynes-i narratívához és gazdaságpolitikai modellhez, ami ugyanakkor nagyon problematikus.

A *Miszlivetz Ferenc* vezette, az EU jövőjéről, közép-európai távlatokról tartott hétfői első panelbeszélgetésen *Zupkó Gábor* diplomata, az EU magyarországi képviseletének vezetője *Orbán Viktor* miniszterelnök tava-

Az EU jövőjéről, közép-európai távlatokról Lucia Mokra, Lyubov Shiselina és Zupkó Gábor tartott gondolatébresztő előadást a *Miszlivetz Ferenc* vezette hétfői első panelbeszélgetésen

FOTÓ: UNGER TAMÁS

lyi, Brüsszelben elhangzott mondatát idézte: Európa továbbra is a világ legjobb helye az életszínvonal, a szabadság és a kulturális örökség tekintetében is. Elmondta: az ENSZ, a Nemzetközi Tehetség Versenyképességi Index és az egyéb felmérések eredményei tényleg ezt támasztják alá. Az Unió egyik jelentős vívmánya az egységes piac: hozzájárul a tagállamok gazdasági fejlődéséhez. Európa megőrizheti gazdasági és politikai befolyását is, ha együttműködnek az államai, ha fenntartja az integrációt.

A kihívásokat, nehézségeket is illusztrálta: a 2050-ig várható hatalmas változásokat, a népességnövekedést Afrikában, Indiában; a világgazdasági erőviszonyok eltolódását, ahol a bővülésből jóval kisebb szeletet hasíthat ki magának Európa.

A Brexitről azt mondta, figyelmeztető jelzés volt, a társadalom számára nyilvánvalóvá vált, mit veszíthetünk, ha elhagyjuk az EU-t. Szerinte választ kell találni arra, hogyan lehet Európa demokratikusabb és hogyan vihető közelebb a választópolgárokhoz.

Szlovákia 2004 óta tagja az EU-nak, lelkesen csatlakoztunk, a „megcsináltuk” érzésével, a pozitív attitűd éveig kitartott, és bár az ország továbbra is euro-optimista, vannak problémák, jegyezte meg *Lucia Mokra*, a pozsonyi Comenius Egyetem dékánja. Hiányzik az EU-val kapcsolatos nemzeti stratégia, a választópolgárok összességében elégedettek a tagsággal, de nem aktívak az ország uniós menetrendjével kapcsolatban. A politikai elit az EU-ra mint külső szervezetre tekint, amelynek az

előnyeiket ki kell használni.

Van, aki szerint Oroszország fenyegeti az EU-t, széthúzást, ellentéteket szítva – a Moszkvából érkezett *Lyubov Shiselina*, az Orosz Tudományos Akadémia Európa Intézete Kelet- és Közép Európa Központjának vezetője úgy véli, erre nincs észszerű magyarázat. Szerinte Oroszország elsődleges feladatai: önmaga újbóli megszilárdítása, gazdaságának felélénkítése, innovációs potenciáljának növelése. Kitért a keleti partnerség, 2009-ben indított közös kezdeményezésre, amely nem terjed ki Oroszországra, és a mai napig mély válságban tartja az EU és Oroszország viszonyát – az utóbbi ellenzi az egykori szovjet tagállamok közeledését Európához.

A visegrádi négyek együttműködéséről *dr. Koller Boglárka*, a Nemzeti Közszoigalmati Egyetem dékánja beszélt. Vajon értelmezhető-e úgy a visegrádi csoport, mint a differenciált integráció új formája az EU-ban, tette fel a kérdést.

A bővítések során a csatlakozni kívánók ennek lelkesen

eleget tettek, anélkül, hogy bármit megkérdőjeleztek meg. Európa közös asztalánál ülve már felerősödnek a kritikai hangok. Ma szélesebb értelemben vett európaizálódásról beszélünk: az újonnan érkezők a saját elképzeléseiket vihetik európai szintre. (alulról kiinduló megközelítés) Szerinte a V4-ek nem intézményi keretek között működő platform, melynek három szintjén zajlik a működése: a tagállamok, a V4 csoport és az EU szintjén.

A nyári egyetemen során mintegy hatvan meghívott előadó és a világ számos országából érkezett 33 hallgató elemzi a helyi, nemzeti, regionális és transznacionális folyamatokat, összekötve a globális és az európai problémaköröket a közép-európaival. Téma lesz még a klímaváltozás, a vízkérdés, a migráció – komplexitásukban láttatva a mindenki által észlelt jelenségeket. Külön szekció foglalkozik a biztonságpolitika kérdésével, az európai demokrácia jövőjével, a fenntarthatósággal és a kommunizmus emlékezetével. (x)

Több mint húsz országból érkeztek hallgatók az idei nyári egyetemre

FOTÓ: UNGER TAMÁS